

Una moneda prova la presència mallorquina a les Canàries abans de la conquesta castellana

Autor: Diari Ara / EFE

Data de publicació: 07-01-2015

Una moneda prova la presència catalana a les Canàries i reforça les recerques de l'Institut Nova Història sobre el passat català de l'arxipèlag

El Cabildo de Gran Canària ha fet públic aquest dimarts un estudi que demostra que una de les 70 monedes recuperades al llarg dels darrers anys a Cueva Pintada de Gáldar, un dels jaciments prehistòrics més importants de l'arxipèlag, no és castellana ni portuguesa, sinó aragonesa

Les cròniques antigues sobre Canàries parlen de la presència de navegants mallorquins a les Illes Afortunades a la fi de l'edat mitjana, abans que hi desembarcàs definitivament Castella, però aquest episodi no tenia proves físiques que ho corroborassin, fins ara.

El Cabildo de Gran Canària ha fet públic aquest dimarts un estudi que demostra que una de les 70 monedes recuperades al llarg dels darrers anys a Cueva Pintada de Gáldar, un dels jaciments prehistòrics més importants de l'arxipèlag, no és castellana ni portuguesa, sinó aragonesa, com ja se sospitava fa temps, perquè en una de les cares s'endevina la creu patriarcal.

No obstant això, els responsables del centre Cueva Pintada no havien aprofundit més en l'estudi d'aquesta peça, perquè donaven per fet que va ser encunyada durant el regnat de Ferran II d'Aragó —és a dir, Ferran el Catòlic— i procedia, per tant, del temps de la conquesta de Gran Canària —al final del s. XV—, com la resta de monedes del jaciment (reals castellans i ceïtils portuguesos).

Els especialistes en la història prehistòrica de Canàries solen acceptar que en els segles previs a la conquesta castellana de les illes aquestes ja eren visitades amb certa regularitat per navegants, aventurers i missioners

mallorquins, que fins i tot van fundar a Telde, el 1351, el Bisbat de les Illes de la Fortuna per vetllar pels aborígens convertits al cristianisme.

La investigadora de la Universitat de Las Palmas de Gran Canària María del Cristo González i l'arqueòleg del Cabildo de Gran Canaria Javier Velasco han ressaltat que hi ha diversos testimonis històrics escrits d'aquestes visites, però s'assumia que no havien deixat cap vestigi físic conegut.

Amb tot, hi ha la paradoxa que la moneda aragonesa que demostra aquest vincle entre els dos arxipèlags a la fi de l'edat mitjana era a les prestatgeries del museu Cueva Pintada de Gáldar des del 1991, quan es va trobar durant unes excavacions.

González ha explicat que ha estat ara, durant una restauració d'aquesta moneda, que està molt deteriorada, quan s'ha descobert que és molt més antiga del que es pensava i correspon al temps de Jaume II d'Aragó, rei del 1291 al 1327. Els elements iconogràfics que s'hi han vist i, sobretot, l'anàlisi del seu aliatge han determinat que va ser encunyada un segle abans de la conquesta de Gran Canària.

Com va arribar aquesta moneda a Gáldar, la capital prehistòrica de l'illa, el baluard del poder dels guanartemes, els reis aborígens? Els experts descarten que ho fes després de la conquesta, a la butxaca dels soldats o colons castellans. González i Velasco coincideixen que no té sentit, perquè no li serviria per a res a un colon castellà una moneda antiga, d'un altre regne i que no era de curs legal en aquell moment. Per això, davant la falta de proves directes del trajecte que va seguir, consideren que l'explicació més plausible apunta als navegants mallorquins.

Si és així... Què feia una moneda al centre històric d'una societat en què el comerç es basava en la barata de béns i que no utilitzava els diners en els intercanvis amb els europeus? La investigadora de la ULPGC sosté que els antics canaris guardaven aquestes monedes com a símbol de prestigi, com a objectes que donaven al seu posseïdor certa categoria o respecte social.

L'anàlisi metal·logràfica que ha fet el CSIC d'aquesta moneda sembla apuntalar aquesta hipòtesi, perquè ha revelat que és diferent a la resta de les que es van encunyar amb aquestes característiques durant el regnat de Jaume II d'Aragó. Aquesta va ser "folrada" amb plata, com si algú hagués volgut donar-li així més valor, no simplement banyada lleument en aquest metall per donar-li brillantor, tal com precisa González.

"L'arqueologia serveix per confirmar hipòtesis, per matisar-les o, senzillament, per rebatre-les", ha assenyalat avui el coordinador general de Cultura del Cabildo de Gran Canària, Larry Álvarez.

Per tot això, sota la llum d'aquest descobriment, el museu Cueva Pintada revisarà altres elements recuperats en el jaciment que s'han atribuït als temps de la conquesta –com algunes ceràmiques– per esbrinar si tots són castellans o si, "mirant-los amb altres ulls", s'hi pot veure un origen diferent.

Publicat al diari Ara, de l'agència EFE, el 23 de desembre del 2014